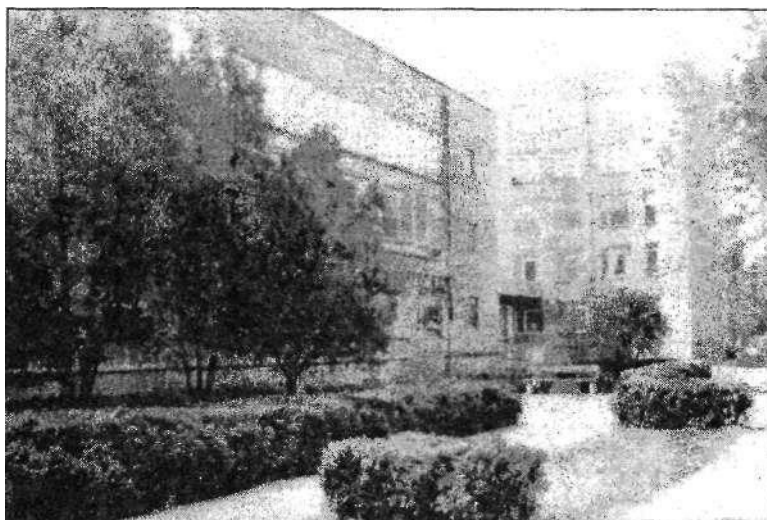

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Наукові записки
Ізмаїльського державного
педагогічного інституту**

Випуск

8

Ізмаїл - 2000

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Науковий вісник
Ізмаїльського державного
педагогічного інституту

Випуск

8

Ізмаїл - 2000

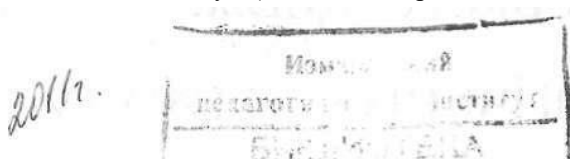
ISBN 5-7763-2345-2

ISBN 5-7763-2346-0

Науковий вісник Ізмаїльського державного педагогічного інституту

Історичні науки. Педагогічні науки. Філологічні науки

"Науковий вісник Ізмаїльського державного педагогічного інституту" є науковим виданням, публікації в якому визнаються при захисті дисертаційних робіт з історичних, філологічних та педагогічних наук (постанова президії ВАК України від 09.06.1999р. №1-05/7)

Редакційна колегія

Колесников Олександр Андрійович, доктор філологічних наук, професор, головний редактор
Тичина Анатолій Костянтинівич, доктор історичних наук, професор, заст. головного редактора
Богуш Алла Михайлівна, доктор педагогічних наук, професор
Буткова Галина Василівна, кандидат філологічних наук, доцент
Гриценко Павло Юхимович, доктор філологічних наук, професор
Гуменний Микола Хомич, доктор філологічних наук, професор
Добролюбський Андрій Олегович, доктор історичних наук, професор
Дряпіка Володимир Іванович, доктор педагогічних наук
Дубасенюк Олександра Антонівна, доктор педагогічних наук
Кавалеров Анатолій Іванович, доктор філософських наук, професор
Карпенко Юрій Олександрович, доктор філологічних наук, професор
Кічук Надія Василівна, доктор педагогічних наук, професор
Кодак Микола Пилипович, доктор філологічних наук, професор
Лебеденко Олександр Михайлович, доктор історичних наук, професор
Плющ Микола Романович, доктор історичних наук, професор
Райбедюк Галина Богданівна, кандидат філологічних наук, доцент
Реєнт Олександр Петрович, доктор історичних наук, професор
Розенберг Арон Якович, доктор педагогічних наук, професор
Тадіян Стела Іванівна, кандидат педагогічних наук, професор
Хмелюк Раїса Іллівна, доктор педагогічних наук, професор
Черезова Гульнара Анверівна, кандидат філологічних наук, доцент, відповідальний секретар
Ярмоленко Галина Григорівна, кандидат філологічних наук, доцент

Науковий вісник Ізмаїльського державного педагогічного інституту.- Ізмаїл, 2000.- Вип.8.- 203с.

Затверджено до друку вченою радою Ізмаїльського державного педагогічного інституту (протокол №6 від 27.01.2000 р.)

ЗМІСТ

<i>Руснак І.С.</i> Боротьба української громадськості за право молоді на освіту рідною мовою.....	3
<i>Сулига І.Г.</i> Земства України - організатори і учасники Всеросійської 1913 року виставки у Києві.....	8
<i>Тельпис Ю.М.</i> Голод 1946-1947 годов в Придунайском крае.....	12

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

<i>Барабанова Г.В.</i> Контекстуальність при обученні професійно-орієнтованому читанню в неязмковом вузе.....	17
<i>Бубнова Д.В.</i> Викладання ділової англійської мови у технічному вузі.....	20
<i>Владимирова В.І.</i> Нові підходи до проблеми правової культури в контексті національної освіти.....	23
<i>Гавриш Н.В.</i> Художньо-мовленнєва діяльність як основа словесної творчості дошкільнят.....	26
<i>Гончаренко Л.П., Савченко Н.С.</i> Музичні традиції та новаторство культури.....	31
<i>Горіна Ж.Д.</i> До питання дефініції "рідна мова" в аспекті мовної ситуації у південному регіоні України.....	35
<i>Гуменишкова Т.Р.</i> Ціннісне ставлення до особистості у формуванні моральної культури школярів та його методичне забезпечення.....	38
<i>Гусєва Л.Г.</i> Розвиток образотворчої підготовки та її вплив на формування особистості.....	41
<i>Дмитрєва Л.П., Кічук Н.В.</i> Про один із підходів до розробки особистісно орієнтованої педагогічної технології навчання молодших школярів.....	46
<i>Дубінка М.М.</i> В.О.Сухомлинський про важливість використання словесних методів навчання.....	49
<i>Дудко Л.М., Московченко В.М.</i> Розвиток творчих здібностей учнів при розв'язанні текстових задач.....	53
<i>Замашкіна О.Д.</i> Ідея розвиваючого навчання в європейській та українській педагогіці (XVIII - XIX століття).....	56
<i>Кушнір В.А.</i> Особливості освіти у світлі сучасних системних уявлень.....	62
<i>Ласунова С.В.</i> Українська народна іграшка як засіб формування у старших дошкільників навичок опису за уявою.....	65
<i>Михайлов О.В.</i> Критерії соціальної зрілості студентів-економістів.....	67
<i>Мізюк В.А.</i> Педагогічні передумови диференційованого формування вмій розв'язувати текстові задачі.....	72
<i>Омельченко Л.П.</i> Про стан та поліпшення навчання іноземних мов.....	75
<i>Пенькова С.Д.</i> Напрямки формування культури українського мовлення першокласників.....	76
<i>Прилуцький В.І.</i> Використання комп'ютерної техніки для підвищення ефективності самостійної роботи студентів.....	80
<i>Розумная А.Г.</i> Критерии общепознавательных умений младших дошкольников.....	86
<i>Рябушко С.О.</i> Роль культури педагогічного спілкування у підвищенні якості підготовки вчителів іноземної мови.....	89
<i>Семенова А.В.</i> Підготовка вчителів до творчого розвитку учнів старших класів.....	93
<i>Столбова О.А.</i> Роль словотвору у формуванні потенційного словника при професійно-орієнтованому читанні.....	96

<i>Сорока О.В.</i> Інтегративна роль образотворчого мистецтва в професійній підготовці вчителя початкових класів	98
<i>Тадіян В.В.</i> Реформування початкової освіти в Придунайському краї в 1926-1938 роках	101
<i>Тараненко Л.О.</i> Тести в навчанні іноземній мові у немовному вузі	103
<i>Ткачова Н.О.</i> Сучасний стан розробки проблеми правосвідомості у науковій думці.....	105
<i>Улятовська Є.А.</i> Про готовність майбутніх учителів початкових класів до активізації самостійної пізнавальної діяльності	109
<i>Чиж С.Г.</i> Формування готовності майбутніх учителів-словесників до диференційованого навчання учнів.....	112
<i>Чижикова Г.П.</i> Деякі аспекти проблеми вузівської підготовки вчителів початкових класів. ...	116
<i>Швец Н.О.</i> Художньо-педагогічний аналіз музичних творів як важлива передумова оптимізації музичного розвитку молодших школярів	122

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

<i>Абросимова Н.В.</i> М.Ю.Лермонтов в философском сознании Вл.Соловьева.....	126
<i>Александрова В.Г., Морозова І.Б.</i> Кореляція лінійних характеристик висловлювань із соціально-психологічними характеристиками особистості мовця.....	129
<i>Баландина Н.Ф.</i> Прагматические клише в любовных письмах: намерения, стратегии, функции(на материале чешского языка)	133
<i>Буткова Г.В.</i> Лексико-семантична парадигма на означення житла у художніх текстах перших десятиріч XIX ст.....	138
<i>Димирова О.П.</i> Семантика реликтових корневих морфем в современном немецком языке. .	142
<i>Глюк О.М.</i> Лексична синонімія в англійському тюремному жаргоні.....	145
<i>Караменов М.І.</i> «Слово о полку Игоревім» і кіноповісті О.Довженка: образи Роду та Землі. .	147
<i>Колесніков А.О.</i> Функціонування іменників з недостатньою оформленістю в реалізації граматикалізованого значення числа.....	152
<i>Кривенко С.М.</i> Драматургія Михайла Могилянського.....	157
<i>Крицберг Р.Я.</i> Британские диалектизмы и архаизмы в литературном австралийском варианте английского языка.....	162
<i>Лебеденко М.А.</i> Д.Мережковский о поэтике символа.....	166
<i>Лебеденко Н.П.</i> К истории вопроса «Пушкин и русский символизм».....	169
<i>Рева Л.В.</i> Психология трагического познания в экспрессионистской новелле	173
<i>Тушков С.А.</i> Жанровая структура повести Л.Андреева «Красный смех».....	176
<i>Цепенюк И.А.</i> Несвоевременность как вечная драма русской культуры (о публицистическом цикле М.Горького «Несвоевременные мысли»).....	180
<i>Четверикова Е.Р.</i> Модели адресантно-адресатной направленности монологической речи персонажей (на материале англоязычной прозы).....	185
<i>Шванюк В.М.</i> Стилистичні особливості функціонування форм збірності в сучасній українській мові	190
<i>Шинкарук В.Д.</i> Семантичні типи оцінних модусів	193
<i>Ярмоленко ГГ</i> Про характер відображення типологічних рис усного мовлення в оповідних творах (на матеріалі англійської прози).....	197

урахуванням особливостей ступеня навчання, творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання і виховання провідних характеристик учнів певного навчального закладу, вносити до планів деякі корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання в конкретному типі навчального закладу. Для успішного виконання вищезазначених функцій студенти можуть відпрацьовувати їх на практичних заняттях спецкурсу.

Саме система практичних занять у межах пропонованого спецкурсу дозволяє не тільки зрозуміти поліфункціональну роль іноземної мови як навчального предмета, але і збагатити власну культуру педагогічного спілкування.

Отже, означене дозволяє зробити більш уявною фонову основу пропонованої педагогічної технології, яка має на меті дієво сприяти формуванню культури педагогічного спілкування студентів. Тому, на нашу думку, послідовна, цілеспрямована аудиторна і позааудиторна робота, педагогічна практика у школі над цілеспрямованим формуванням культури педагогічного спілкування майбутніх учителів іноземної мови дозволить відпрацювати важливі, необхідні і достатні професійно-педагогічні фрагменти поведінки майбутнього педагога. Таким чином, студенти забезпечуються можливістю природно оволодіти механізмом оперування процесом навчання і професійно орієнтованого спілкування.

1. Алексеева Н.А. Некоторые проблемы обучения, воспитания и развития,- Горький, 1979.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник.- К., 1998.
3. Божович Л.И., Славина Л.С. Психологическое развитие школьника и его воспитание.- М., 1979.
4. Калмыкова З.И. Педагогика гуманизма.- М., 1990.
5. Цетлин В.С. Доступность и трудность в обучении.- М., 1984.
6. Карпов А.С. Психолого-методические проблемы в подготовке будущих учителей //ИЯШ.- 1997.-№3.
7. Пискунов А.И. Хрестоматия по истории зарубежной педагогики.- М., 1981.
8. Грехнев В.С. Культура педагогического общения: Книга для учителя.- М., 1990.
9. Левашова Т.Н. Культура педагогического общения.- Л., 1984.
10. Мандрикіна Т.С. Культура педагогічного спілкування вчителя і моральне виховання учнів //Підготовка майбутніх учителів до морального виховання учнів.- К., 1996.
11. Падалка О.С., Нісімчук А.С, Смолюк І.О., Шпак О.Т. Педагогічні технології.- К., 1995.
12. Левитан К.М. Культура педагогического общения.- Иркутск, 1990.
13. Балдынюк Д.Й., Киричук А.В. Культура педагогического общения воспитателя: сущность, структура, функции... : Сб. научн. тр.- К, 1984.

Ізмаїл

А.В. Семенова

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ДО ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Актуальність проблеми зумовлена концептуальними положеннями розвитку системи вищої освіти, що спрямовані на формування інтелектуального потенціалу нації, на цілісний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства. Розбудова національної системи освіти з перспективою на нове третє тисячоліття пов'язується передусім із реформуванням процесу підготовки педагогічних кадрів.

Тому набуття оптимальних умов професійної підготовки та формування особистості вчителя у системі педагогічного навчання має важливе значення. Сьогодні перед вітчизняною школою поставлені важливі завдання, від розв'язання яких залежить якість вітчизняної системи підготовки фахівця - вчителя, що творчо мислить, діє, удосконалюється.

Економічні, правові, народногосподарські, культурні зміни, які відбуваються у нашому суспільстві, потребують виховання нової людини, яка буде вільно орієнтуватися у всіх перетвореннях життя.

Між тим, педагогічний досвід засвідчує, що існуюча нині система вищої педагогічної освіти ще не досить готова до вирішення проблеми забезпечення суттєвого зросту професійної компетенції майбутнього вчителя. У процесі професійно-педагогічної підготовки фахівців, за даними спостережень, ще домінують технології, спрямовані на оволодіння майбутніми вчителями максимально повним обсягом знань, інформацією щодо передового педагогічного досвіду, поетапним формуванням умінь та навичок, лише "побіжно" розв'язуються завдання творчого розвитку особистості фахівця, здатного професійно-комплексно здійснювати освітньо-виховні функції.

Завдання до формування цілісної творчої особистості школяра вимагає посилення розвиваючо-творчої функції педагогічної діяльності вчителів школи. Проте їй адекватна, на наш погляд, реалізація через формування готовності майбутніх учителів до творчого розвитку учнів старших класів як головної умови становлення особистості школяра.

Значущість підготовки майбутніх учителів до творчого розвитку учнів старших класів посилюється і віковою специфікою учнів, оскільки саме старша школа є останнім етапом фундаментального систематичного педагогічного впливу на особистість школяра, з одного боку, і водночас періодом найбільшого поширення, інтеграції його інтересів та потреб пізнання навколишнього світу - з іншого.

Проблема творчої діяльності не нова. Вона досліджувалася філософами, соціологами, психологами, педагогами.

У філософії творча діяльність визначається як стимулюючий процес, який характеризує прагнення її суб'єктів реалізувати себе, подати собі через самого себе як об'єктивність в об'єктивному світі та витворити себе в ньому.

Діалектико-матеріалістичне розуміння творчості виходить з того, що творчість - це діяльність людини, яка перетворює природний та соціальний світ у відповідності з потребами людини та людства на основі об'єктивних законів дійсності.

Творчість як утворююча діяльність характеризується неповторністю, оригінальністю та суспільно-історичною унікальністю.

У соціології діяльність, яка відіграє вирішальну роль у становленні всебічно розвинутої гармонійної особистості трактується як вільна. За висновками соціологічних досліджень саме вільна діяльність дає змогу позбутися протиріччя між необхідним рівнем розвитку особистості та реальним рівнем його загального розвитку. При цьому вільна діяльність розуміється як природна необхідність, а не соціальний обов'язок.

У психології творчість розглядається як вид перетворювальної діяльності, процес створення нового та як сукупність властивостей особистості, які забезпечують її включення в цей процес. Зокрема Л.С.Виготський визначає творчість як таку, коли людина уявляє, комбінує, змінює та створює щось нове.

У педагогічній психології творчість вчителя розглядається як більш високий рівень його педагогічної діяльності, як особливий її стиль.

У педагогіці творчість розглядається як свідомо, активна діяльність людини, яка спрямована на пізнання, та перетворення дійсності, на створення нових оригінальних предметів.

Методичному аспекту організації творчої пізнавальної діяльності учнів присвячено ряд праць В.Б.Бондаревського, Б.П.Єсіпова, М.І.Махмутова та інших. Ними розроблені методичні засади та рекомендації вчителям загальноосвітніх шкіл щодо навчальних завдань творчого характеру.

Під *творчістю* ми будемо розуміти діяльність, яка народжує щось якісно нове, що вирізняється неповторністю, оригінальністю та суспільно-історичною унікальністю.

А.Н.Лук виділяє три етапи процесу творчості: задум, перетворення задуму в осмислений план, втілення плану в матеріальну форму (1).

У *структуру* творчої педагогічної діяльності покладені три аспекти діяльності вчителя: когнітивний, виконавчий, емоційний.

Основними *компонентами* моделі творчого потенціалу вчителя О.І.Виговська визначає такі:

- націлення на розвиток і саморозвиток творчого потенціалу суб'єктів цілісного навчально-виховного процесу;
- знання психолого-педагогічних основ розвитку особистості, навчального предмету та методики його викладання на рівні імперативу діяльності вчителя, який проявляється у когнітивно-емоційному її аспекті;
- здатність до подолання стереотипів діяльності, до рефлексії;
- здатність учителя до взаємодії з учнями на рівні віртуального спілкування.

Під *віртуальним спілкуванням* ми розуміємо взаємний зв'язок у реальному часі з однією або багатьма людьми у штучно складних умовах, при яких виникає потреба обміну інформацією або прийняття рішень у визначено узгодженому та встановленому порядку.

Отже, віртуальне спілкування у визначеному аспекті пов'язане з творчим станом. На думку А.В.Хуторського, віртуальне навчання - це, перш за все, процес руху людини до нового, непізаного, невідомого, що відбувається у результаті її взаємодії з реальним світом (2). Метою такого навчання є не стільки вивчення реальності, скільки звільнення від неї, створення нового навчального результату творчого продукту. Зовнішні навчальні орієнтири, якщо вони їй потрібні,

покликані у цьому разі надавати підпору навчанню, але не замінювати його. Саме ж віртуальне навчання по суті є творчість.

Структуру професійної діяльності вчителя можливо розглядати як цілеспрямований процес керування діяльністю учнів, центральною ланкою якого є підняття учня до позиції активного суб'єкта особистої навчально-трудої діяльності, розвиток у нього умінь самокерування пізнавальним процесом.

Одним із напрямків нашої роботи було наукове осмислення системи вимог до вчителя, який готовий до творчого розвитку учнів старших класів.

Необхідно підкреслити, що у сучасній психолого-педагогічній науці готовність до того чи іншого виду діяльності визначається як цілеспрямоване вираження особистості, яке включає в себе її переконання, погляди, відношення, мотиви, почуття, вольові та інтелектуальні якості, знання, навички, уміння, настанови. До того ж таку якість особистості фахівця можливо досягти у ході моральної, психологічної, професійної та фізичної підготовки, та яке є результатом всебічного особистого розвитку студента з урахуванням вимог, які зумовлені особливостями діяльності, професії.

Однією з головних заслуг Н.Д.Левітова є визначення *психологічної готовності до діяльності* як стану, який може бути довготривалим та короткочасним. Учений вказав на залежність такого стану від індивідуальних особливостей особистості та типу вищої нервової діяльності людини, а також від умов протікання її трудової активності на педагогічній ниві (3).

Настанова як наукове поняття має право бути віднесеною до *компонентів структури цілеспрямованої дії*. Вона є внутрішнім станом людини, як системи, що організована, визначає стійкість та направленість діяльності в умовах, що змінюються.

Настанова як готовність до визначеної форми реагування формується під впливом зовнішніх та внутрішніх умов сприйняття інформації, що усвідомлена або неусвідомлена, готовність сама є формою діяльності суб'єкта, що включається у спільний потік його дій та актів поведінки. Отже, настанови можуть характеризувати суспільні дії, інакше поведінку особистості. Деякі з них вивчаються у межах соціальної психології (соціально-фіксовані настанови-аттїтуди).

Готовність включає не тільки різні усвідомлені та неусвідомлені настанови до форм реагування, що є визначеними, якщо їх розуміти як націлювання суб'єкта на діючу активність, що має відбутися, а також як усвідомлення завдання, моделі поведінки, що припускається.

Аналіз різноманітних точок зору на це поняття дає змогу визначити його таким чином:

Готовність до активізації творчого розвитку учнів старших класів становить якість особистості, яка визначає її здатність ставити за мету своєї професійної діяльності творчий розвиток учнів, обирати способи досягнення цієї мети, здійснювати самоконтроль за виконанням своїх дій, прогнозувати шляхи та засоби підвищення ефективності роботи у даному напрямку - це визначення нами враховано як основа нашої дослідницької позиції.

Творчість як утворююча діяльність характеризується неповторністю, оригінальністю та суспільно-історичною унікальністю.

У соціології, яка відіграє вирішальну роль у становленні всебічно розвиненої гармонійної особистості, трактується як вільна. За висновками соціологічних досліджень, саме вільна діяльність дає змогу позбутися протиріччя між необхідним рівнем розвитку особистості та реальним рівнем його загального розвитку. При цьому вільна діяльність розуміється як природна необхідність, а не соціальний обов'язок.

У психології творчість розглядається як вид перетворювальної діяльності, процес створення нового та як сукупність властивостей особистості, які забезпечують її включення до цього процесу. Зокрема Л.С.Виготський визначає творчість як таку, коли людина уявляє, комбінує, змінює та створює щось нове.

У педагогічній психології творчість учителя розглядається як більш високий рівень його педагогічної діяльності, як особливий її стиль.

У педагогіці творчість розглядається як свідома, активна діяльність людини, яка спрямована на пізнання та перетворення дійсності, на створення нових оригінальних предметів.

Методичному аспекту організації творчої пізнавальної діяльності учнів присвячено ряд праць В.Б.Бондаревського (4), Б.П.Єсіпова (5) та ін. Ними розроблені методичні засади та рекомендації вчителям загальноосвітніх шкіл щодо навчальних завдань творчого характеру.

1. Лук А.Н. Мышление и творчество. - М., 1976.
2. Хуторской А.В. Звρισлическое обучение: Теория, методология, практика. - М., 1998.
3. Левитов Н.Д. О психологических состояниях человека. - М., 1964.

4. *Бондаревский В.Б. Воспитание интереса к знаниям и потребности к самоуправлению: Книга для учителя.* - М., 1985.
5. *Есипов Б.П. Самостоятельная работа учащихся на уроках.* - М., 1961.

Одеса

О.А.Столбова

РОЛЬ СЛОВОТВОРУ У ФОРМУВАННІ ПОТЕНЦІЙНОГО СЛОВНИКА НРИ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОМУ ЧИТАННІ

Вивчення лексики в немовному вузі здійснюється на основі розширення і поповнення того словникового запасу, що студенти набули у школі. При цьому розрізняють репродуктивний (активний) словниковий запас, який реалізується в усному мовленні, і рецептивний (пасивний), що реалізується при читанні професійно-орієнтованих текстів.

Відомо, що до реального пасивного запасу відносять одиниці, які зберігаються і довгостроковій пам'яті того, кого навчають. Кожна окрема одиниця цього класу є об'єктом спеціальної роботи і проходить усі відповідні етапи (ознайомлення, тренування, контроль). Прочитанні її впізнають тому, що вона вже була в попередньому мовному досвіді читача цілісно*? одиницею.

Але існують також слова, крім засвоєних слів рецептивного мінімуму, що не зустріча." студенту раніше, але які він може зрозуміти самостійно. Ці слова складають потенційна словник студента.

Межа між активним, пасивним і потенційним словником досить розмита і залежить БЛ індивідуальних особливостей студента, наприклад, маючи в активному словнику лексем *сарііаі* - *капітал*, у пасивному - *сарііаі тагкеї* - *ринок капіталу*, він може не знати слои *сарііаііге* - *капіталізація*, але, активізувавши свій потенційний словник, з'ясувати значе-і- цього слова.

Щодо читання, то не можна не згадати, що володіння пасивним мовним мінімуме* припускає наявність у довгостроковій пам'яті людини еталонів відповідних одиниць, без чого неможливе їх впізнання при читанні. Цей еталон являє собою слухо-моторний комплекс, наділений певним значенням (1, 112). Створюваний у пам'яті спосіб насамперед повинен бути точним. Саме точність всіх аспектів слова - його зорового, звукового, семантичного аспектів - необхідна не тільки для тривкості його запам'ятовування, але і для того, щоб воно могло бути основою потенційного словника студента.

Це особливо важливо, якщо врахувати, що в курсі навчання у плані усного мовлення студент може оволодіти більше як 1000 словами (активний запас), а для читання професійно-орієнтованих текстів його лексичний мінімум повинен складати 2500-3000 словникових одиниць (пасивний запас), то при певному підході в навчанні потенційний словник студента може досягти 8-10000 слів і словосполучень. Розширення лексичного запасу пов'язане із формуванням потенційного словника.

Вважається, що для актуалізації потенційного словникового запасу студент повинен оволодіти словотворчим мінімумом і навичками розкриття значення слів з опорою на словотвір, добре розуміти семантичну структуру слова, вміти зрозуміти інтернаціональні слова, подібні словам російської мови, і опанувати прийомами обгрунтованої мовної здогадки (2, 139). Можна сказати, що словотвір - це один із основних шляхів формування потенційного словника.

Природно, що віднесення кожної словотворчої конструкції до тієї або іншої моделі може бути зроблене тільки в ході спеціального словотворчого аналізу, безпосередньою метою якого є доказ похідності конструкції і її ототожнення.

Таким чином, досліджуючи "зроблені слова" (похідні), виявляємо словотворчі моделі, словотворчі значення, семантичні зв'язки між виробляючими і похідними словами та встановлюємо закономірності створення слів.

Основою формування потенційного словника є засвоєння лексичних одиниць з акцентом на кореневі морфемі (цьому допомагає гніздова організація) і одиниці навчального словотворчого рівня (3). Як відомо, джерелами потенційного словника студента за допомогою словотвору є: похідні слова - *етріоу* - *етріоуеє* (*наймати* - *наймач*), *рау* - *ргерау* (*платити* - *передплата*): складне слово - *йеро&ii-іакег* (*депозитарій*), *Іом>-ргісей* (*за низькою ціною*), *Банкпоіе* (*банкнота*); конвертоване слово - *ргоііі(n)* - *прибуток*, *іо рго/іі* ($\wedge$ >) ~ *отримувати прибуток*, *тагкеї(n)* - *ринок*, *тагкеї есопоту (асіj)* - *ринкова економіка*; нові для учнів семантичні варіанти вивчених слів: *Бонсі* - *зв'язок*, *узи*, і новий семантичний варіант - *облігація*; *поіе* -